

شماره صندلی:

نمره با عدد:

نمره با حروف:

نام دبیر: محمد لطفی

امضاء دبیر:

نمره تجدید نظر:

نام خانوادگی: نام درس: تاریخ (۱) ایران و جهان باستان

پایه/رشته: دهم / انسانی نیمسال دوم تعداد کل سوالات: ۱۷ ساعت آزمون: ۱۰ صبح

مدت آزمون: ۷۵ دقیقه تاریخ آزمون: ۱۳/۰۳/۰۳ تعداد صفحات: ۳

* پاسخ سوالات داخل همین برگه نوشته شود *

ردیف

بارم

۱

دانش آموزان گرامی به یکی از بسته ها پاسخ دهید.

بسته اول:

(الف) هدف و موضوع علم تاریخ چیست. (۱ نمره)

(ب) کروئولوژی را تعریف کنید. (۰/۵)

(پ) چهار مورد از عوامل جغرافیایی را که بر رویدادهای تاریخی اثر گذار بوده اند، فهرست کنید. (۱)

(ت) در دوره هخامنشی چه گاه شماری در ایران رواج یافت؟ (۰/۵)

(ج) نقش و اهمیت علم باستان شناسی را در شناخت دوره تاریخی توضیح دهید. (۱/۵)

(د) منابع دست اول پژوهش در تاریخ چه ویژگی دارند؟ (۰/۵)

بسته دوم:

(الف) اعتقادات انسان های اولیه با چه مسائلی ارتباط داشت؟ (۰/۵)

(ب) ابداع کشاورزی چه پیامدهایی داشت؟ (دو مورد کافی است) (۱)

(پ) چرا مصریان باستان اجساد مردگان خود را مومیایی می کردند؟ (۱)

(ت) چه عاملی سبب روی گردانی برخی از مردم هند از آیین برهمنی شد؟ (۰/۵)

(ج) چه کسی موفق به خواندن خط میخی فارسی باستان و کتیبه بیستون شد؟ (۰/۵)

(د) مهم ترین دستاوردهای رومیان باستان در حوزه معماری و مهندسی چه بود. (۱)

(م) دانشمندان یونان باستان به چه روشی به مطالعه پدیده های مختلف می پرداختند؟ (۰/۵)

۵

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۲	جمله های درست و نا درست را مشخص کنید. الف) هخامنشی ها ، بنیان گذار نخستین حکومت آریایی در ایران شناخته می شوند. ب) سلوکوس ، خود را «نیکاتور» یعنی فاتح خواند. پ) قلمرویی که ساسانیان بر آن فرمان می راندند، ایرانشهر نامیده می شد. ت) معروف ترین نقش برجسته دوره ساسانی، مجموعه نقش رستم است.
۳	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید: الف) هنر مادی متکی بر تجربیات و دستاوردهای هنری بومیان ..... بوده است. ب) در زمان پادشاهی کمبوجیه، پسر و جانشین کورش بزرگ، ..... به تصرف هخامنشیان درآمد. پ) از پارچه ها و دیگر بافته های عصر هخامنشی به جز قالی ..... چیزی باقی نمانده است. ج) در دوران ساسانیان، ..... مدافع نابرابری های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند.
۴	گزینه های مناسب را انتخاب کنید. ۱- حکومت ماد در زمان چه کسی به اوج قدرت رسید؟ الف) دَهِیوک (ب) هُووْخِشْتَر (پ) آسْتیاگ (ت) فَرورْتیش ۲- خشایارشا در چه نبرد دریایی از یونانیان شکست خورد؟ الف) گرانیکوس (ب) ایسوس (پ) سالامیس (ت) ماراتن ۳- فرمانده سپاه ایران در نبرد حرّان چه کسی بود؟ الف) سورنا (ب) آریوبرزن (پ) ارد دوم (ت) شاه پوراول ۴- کدام جشن ایرانی به جمشید، نخستین پادشاه افسانه ای ایران نسبت داده می شود؟ الف) مهرگان (ب) نوروز (پ) سده (ت) گاهنبار
۵	به پرسش های زیر پاسخ کوتاه دهید : نقش برجسته های دوره هخامنشی از چه تمدن هایی الهام و الگو گرفته است؟
۰/۵	
۶	عملکرد و شخصیت کورش هخامنشی را با سایر فرمانروایان آن دوران مقایسه کنید.
۱	
۷	حکومت اشکانیان چرا از طرف مورخان، «ملوک الطوائف» نامیده می شد؟
۱	
۸	دو مورد از عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان را بنویسید.
۱	
۹	موقعیت و جایگاه «شاه» را در دوران هخامنشی بررسی نمایید.
۱	

۱	چرا سلوکوس و جانشینانش شهرهای زیادی را در قلمروی خود بنا کردند؟	۱۰
۱	نظام طبقاتی جامعه ایران در عصر ساسانی تحت تأثیر دو عامل گسترش یافت و تثبیت شد، آنها را بنویسید.	۱۱
۱	داریوش یکم در زمینه نظامی و نوسازی سپاه، چه اقداماتی انجام داد؟	۱۲
۱	در زمان پادشاهی قباد یکم ساسانی، چه جنبشی در جامعه ایران به وجود آمد، شرح دهید.	۱۳
۱	جشن های مردم ایران در دوران باستان با چه چیزهایی پیوند داشت؟	۱۴
۰/۵	چرا ارائه تصویری روشن و کامل از نحوه اداره کشور و تشکیلات اداری در دوران ماد بسیار دشوار است؟	۱۵
۱	وضعیت قضاوت و دادرسی در دوره حکومت ساسانی چگونه بود؟	۱۶
۱	دو مورد از ویژگی های مهم هنر و معماری عصر هخامنشی را توضیح دهید.	۱۷
۲۰	هر که ناموخت از گذشت روزگار نیز ناموزد زهیچ آموزگار جمع بارم	

بسته اول

الف- شناخت و آگاهی نسبت به زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه های فکری مذهبی سیاسی نظامی اقتصادی علمی حقوقی و هنری می شود.

ب- نظم و ترتیب رویدادها را کورنولوژی مینامند.

پ- آب و خاک، پستی و بلندی، آب و هوا، موقعیت سسرزمینی، دسترسی به آب های آراد و دریاها

ت- خورشیدی - قمری بابلی

ج- منابع نوشتاری برای شناخت کامل این دوره مخصوصا اوایل آن کافی نیستند. از سوی دیگر عمده اطلاعات منابع نوشتاری مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است. به همین دلیل اغلب اطلاعات مربوط به این دوره از طریق باستان شناسی به دست می آیند.

د- در زمان وقوع حادثه تاریخی وجود داشته اند یا در نزدیکترین زمان به وقوع حادثه به وجود آمده اند.

بسته دوم

الف- با مشکلات و مخاطرات زندگی آنان مانند بیماری، مرگ، سیل، خشکسالی و ارتباط داشته است.

ب- ۱- کشاورزان به منظور کاشت، داشت و برداشت محصول، از دوره گردی دست برداشتند و نخستین روستاها را به عنوان سکونتگاه های دائمی ایجاد کردند. 2- به دلیل تولید اضافه بر نیاز، عده ای به فعالیت دیگری غیر از تولید خوراک مانند ابزار سازی، سفالگری و پارچه بافی روی آوردند و در تولید این محصولات مهارت و تخصص یافتند. ۳- در نتیجه تولید مازاد بر نیاز، داد و ستد میان روستاهای دور و نزدیک به تدریج آغاز شد و از این طریق زمینه آشنایی مردم مناطق مختلف را با آداب و رسوم، مهارت ها و اندیشه های یکدیگر فراهم آورد.

پ- زیرا به زندگی پس از مرگ باور داشتند و معتقد بودند که روح پس از مرگ به جسم انسان بر می گردد. به همین دلیل جسد های فرعون ها را برای جلوگیری از فاسد شدن مویایی می کردند.

ت- مناسب طاق فرسای این آیین به تدریج موجب رویگردانی برخی پیروان آن شد و زمینه برای شکل گیری و رواج آیین و اندیشه های دیگر در هند فراهم شد.

ج- در زمان محمد شاه قاجار یک افسر انگلیسی به نام سر هنری راولینسون موفق به خواندن خط میخی شد و این سنگ نوشته را ترجمه کرد.

لیلا پابخش-تاریخ دهم-کرج

د-برجسته ترین دستاورد هنری تمدن روم در معماری و مجسمه سازی تبلور یافت. رومیان به افتخار پیروزی های نظامی خود بناهای یادبود زیادی را برپا نمودند. آنان همچنین در رم و دیگر شهرهای قلمرو امپراتوری مثل انطاکیه، دمشق، اسکندریه، آتن و مارسی ساختمان های عمومی فراوانی ساختند که حکایت از مهارت در معماری و طراحی در مهندسی دارد. یکی دیگر از دستاوردهای مهم تمدن روم ایجاد شبکه پیشرفته ای از جاده ها بود. مهندسان و کارگران رومی برای احداث جاده های سنگ فرش شده، دامنه تپه ها را می بریدند، تونل می کردند، پل می ساختند و باتلاق ها را پر می کردند.

م-بر اساس روش علمی و با تکیه بر خرد.

2.

الف-غ ب-ص پ-ص ت-غ

3.

الف-غرب فلات ایران ب-مصر پ-پازوریک ج-موبدان زرتشتی

4.

1. ب 2. پ 3. الف 4. ب

5. از نقش برجسته های بین النهرین و به ویژه نقش برجسته های آشوری الهام و الگو گرفته اند.

6. کورش نه تنها به عنوان یک جهانگشا و یا به علت فتوحاتی که انجام داد، بلکه به خاطر شخصیت انسانی همواره مورد تحسین و تکریم بوده است. در روزگاری که قتل و غارت و کشتار، روش معمول فرمانروایان و فاتحان بود، کورش با پرهیز از چنین رفتاری، شکل جدیدی از فرمانروایی را به جهان معرفی کرد. این رفتار مداراجویانه و انسانی کورش، الگوی مناسبی شد که پس از او، برخی از شاهان هخامنشی نیز از آن پیروی کردند.

7. مجموعه ای از حکومت های نیمه مستقل بود که به حکومت مرکزی اشکانی مالیات و نیروی نظامی می دادند. این نوع حکومت را ملوک الطوایفی خوانده اند.

لیلا پابخش - تاریخ دهم - کرج

8. کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی به سبب طغیان رودخانه های دجله و فرات، شکسته شدن سدها و به زیر آب رفتن زمین های حاصلخیز آسورستان، شورش مکرر فرماندهان نظامی و دخالت آنان در کشمکش های سیاسی، ضعف قدرت سیاسی پادشاهان ساسانی به دلیل اختلاف و درگیری پیاپی با اشراف و بزرگان

9. در رأس تشکیلات سیاسی و اداری هخامنشیان، پادشاه قرار داشت که از اختیارات فراوانی در اداره امور کشور برخوردار بود. پادشاه هخامنشی و به ویژه داریوش، ادعا می کردند که به خواست اهورا مزدا به مقام پادشاهی دست یافته اند و به یاری او بر کشور فرمان می رانند.

10. آنها قصد داشتند با ایجاد شهرهای جدید و کوچاندن یونانیان به این شهرها، فرهنگ یونانی را در ایران و دیگر متصرفات اسکندر در آسیا، رواج دهند. این شهرها بر اساس معماری یونانی برپا شده بودند و ساکنان آنها وظیفه داشتند از وقوع شورش های احتمالی و هجوم طوایف کوچرو جلوگیری کنند. از سوی دیگر این شهرها زمینه گسترش فعالیت های تجاری با سرزمین های دور و نزدیک را فراهم می آوردند.

11. عامل اول، تأسیس حکومت مرکزی قدرتمندی بود که خاندان ساسانی با توسعه تشکیلات اداری و دیوانی به وجود آوردند. از این رو، قشر جدیدی به نام « دبیران » در این دوره به طبقه حاکم افزوده شد. عامل دوم، رسمیت یافتن دین زرتشتی و افزایش نفوذ و اختیارات موبدان بود.

12. ۱: او در زمینه نظامی، نیروی ویژه ده هزار نفری به نام سپاه جاویدان (جوانان برومند پارسی) تشکیل داد که هیچگاه از تعدادشان کم نمیشد. چون هر وقت سرباز یا فرماندهی بازنشسته یا کشته میشد، فوراً فرد جدیدی جایگزینش میشد. ۲: تأسیس نیروی دریایی در خلیج فارس، دریای سرخ و دریای مدیترانه.

13. در زمان پادشاهی قُباد یکم حکومت ساسانی با جنبشی اجتماعی و اقتصادی به رهبری مزدک مواجه شد. مزدک طرفدار برابری مردم در بهره مندی از منافع اقتصادی و اجتماعی بود. او اعتقاد داشت مردم باید در زندگی از امکانات یکسان برخوردار باشند و خواهان آن بود که زمین و دارایی طبقات بالا، میان تهیدستان تقسیم شود. با وجود آنکه مزدک پیروان خود را از ستیز با طبقات بالا منع کرده بود، اما اموال بسیاری از بزرگان غارت شد و کار به خشونت و افراط کشیده شد.

14. این جشن ها پیوند تنگاتنگی با باورهای دینی و زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مردم ایران، به ویژه فعالیت های کشاورزی داشت.

15. ارائه تصویری روشن و کامل از نحوه اداره کشور و تشکیلات اداری در دوران ماد، به دلیل کمبود اسناد و شواهد مکتوب، بسیار دشوار است.

16. مجموعه های از قوانین و محاکمات عصر ساسانی در کتاب « مادیان هزاردادستان » به زبان پهلوی گردآوری شده و منبع ارزشمندی برای آشنایی با نظام حقوقی و دادرسی آن دوره محسوب می شود. در دوره ساسانی، تشکیلات قضایی

لیلا پابخش-تاریخ دهم-کرج

گسترش یافت و نقش روحانیان زرتشتی در امور قضایی بیشتر از گذشته شد. گروهی از روحانیان زرتشتی که با قوانین دینی و احکام عرفی آشنایی داشتند، عهده دار امور قضاوت بودند.

17. 1. تأثیرپذیری از دستاوردهای هنری اقوام و ملت های تابع آن حکومت بود که پیشینه تمدنی درخشانی داشتند. پادشاهان هخامنشی به طور گسترده از مهارت و استادی هنرمندان و معماران سرزمین های قلمرو تحت فرمان خود استفاده می کردند. در این دوره، تجربه و سبک های هنری اقوام غیرایرانی با شیوه های بومی ترکیب شد و هنری به وجود آمد که کاملاً تازگی داشت و روح هنر ایرانی بر آن حاکم بود.

2. درباری بودن آن بود؛ به این معنی که شکوه شاهانه و تشریفات و تجملات درباری را به نمایش می گذاشت. درواقع، بخش عمده آثار هنری شاخص و ساختمان های مجلل، به خواست شاهان و درباریان و برای زندگی تجملاتی و تشریفات آنان به وجود آمد.

3. طبیعت گرایی و استفاده از عناصر موجود در طبیعت مانند حیوانات و گیاهان در آثار هنری شان است.

مای دارس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir